

brisen tages med. Det Spørgsmaal er overhovedet saa lidt forberedt, at naar jeg sammenholder Artiklen i „Berl. Tid.“ med Anmærkningerne til Finantsloven, kommer jeg til de mærkværdigste Resultater. I Artiklen gaas der ud fra, at Fornyhelsen af Kraftmaskinerne og andre nødvendige Foranstaltninger ville koste c. 150,000 Kr., og at der kun vil gaa 100,000 Kr. til den egentlige Udvidelse, men det er indlysende, at en Fabrik som Usjerød kan ikke drives op til den dobbelte Produktion for en Merudgift af 100,000 Kr. Der sætter jeg min allerbestemteste Paastand imod en hvilken som helst Paastand af den ærede Krigsminister. Hvis man kun vil anvende 100,000 Kr. paa en Udvidelse af denne Fabrik, som i dette Dieblik har Maskiner, Inventarium og noget Klædeoplag, vurderet til over 400,000 Kr., saa vil man i høi Grad blive stuffet. Med 100,000 Kr. vilde man vistnok i det Høieste kunne komme til at forsøge Produktionen med en Fjerdedel. Fornyhelsen af Kraftmaskinerne anser jeg for hensigtsmæssig, og kan Ministeren benytte Bevillingen dertil i Aar, skal jeg stemme derved og anbefale Andre at gjøre det. — Endnu maa jeg henlede den ærede Ministers Opmærksomhed paa, at en Del af Arbejderboligerne ved Usjerød ere i høi Grad skandaløse. Fabriken benytter dertil nogle Leiehus, fordi den ikke selv har tilstrækkelige Arbejderboliger, og disse Huse høre til de allerfletteste i hele Landet, tør jeg paaataa. I de sidste 3 Aar er der i disse Huse, som ere i høieste Grad overbefolkede, og hvorfra det ikke er muligt at faae Urenlighed og Sligt afledet, 2 Gange udbrudt en meget alvorlig Tyfus-epidemi, som har udbredt sig til det nærliggende Sygehus og paaført Amtet og Beboerne Befrustning og Ulemper af forfjællig Art.

Krigsministeren (Bahnsen): Jeg skal strax vende mig til det Punkt, de to sidste ærede Talere drog frem, nemlig Spørgsmaalet om Usjerød Klædefabrik, som ogsaa refererer sig til et Vædringsforslag paa § 3. Det var mig ikke uventet, at der vilde komme et saadant Angreb paa det Punkt; det har man kunnet spore paa forskellige Steder, blandt Andet ogsaa i en Adresse, der er indgivet til Rigsdagen. Jeg skal

†

nærmere forklare min Opfattelse af hele denne Sag, men jeg vil dog ikke forpligte mig til i Detaillerne at gaa nærmere ind paa Alt, hvad navnlig den ærede sidste Taler (S. Hage) fremsatte. Jeg maa tilstaa, at jeg er noget i Tvivl med Hensyn til nogle af hans Ræsonnementer, som jeg ikke forstaaer. Jeg tror, at han har noget misforstaaet hele Sagen. Da der for Krigsministeriet forelaa Nødvendighed — det glæder mig, at det ærede Medlem indrømmede denne Nødvendighed — for at forny en Del Kraftmaskiner derude, idet baade Vandhjuulet var meget skrøbeligt, og Dampmaskinerne og Rjedlerne trængte til en Fornyhelse, laa det meget nær for Krigsministeriet at tage under Overveelse, om man ikke burde benytte denne Leilighed til at faae en saadan Udvidelse af denne Fabrik, at den maatte antages at kunne levere det Klæde, man i Virkeligheden kom til at behøve, naar en Krig udbrød. Det var nemlig Noget, som jeg havde vidst i lang Tid, at vort Klædeindkjøb i 1864 forvoldte Staten overordentlig store Tab og leverede Soldaterne daarligt Klæde; saa at de vare slet paa Klædte til Vinterfelttoget, uden at Spørgsmaalet dog var løst paa en for Statskassen i pekuniær Henseende gunstig Maade. Jeg skal angive et Par Tal. Der blev kjøbt Klæde for omtrent $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og efterat Krigen var forbi, var en stor Del af dette slidt op — det blev temmelig hurtigt slidt op og faldede hurtigt — men en Del blev solgt; der blev saaledes solgt et Parti til en Indkjøbspris af 800,000 Kr., hvorpaa tabtes 426,000 Kr. Jeg synes nok, at naar man kjender saadant et Tal, er der for Krigsministeriet Anledning til at undersøge, om det ikke er muligt at undgaa den Slags Tab i en fremtidig Krig. Jeg vil slet ikke tale om at det, at man saaledes solgte et stort Parti færdigt Klæde, netop frembragte den Konkurrence, som den ærede sidste Taler var saa stærkt imod; hvis han havde lagt Mærke til det den Gang, vilde han have set den Konkurrence, det maa have frembragt paa Markedet i den Periode. Den maa have været overordentlig stor; i saa Henseende er jo Forholdet det Samme som ved en stor Statsfabrikation. Det gav altsaa Anledning til Undersøgelse om, hvorvidt man skulde